

พืชวิทยา

ห ม า ก ล า ง

วิเชียร ณ นคร

หมากกลาง เป็นชื่อพันธุ์ไม้ตระกูลหมากชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นภาคใต้บางแห่ง หมากกลางชอบขึ้นในภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสูงเชิงเขา เช่น ในท้องที่อำเภอลานสกา พรหมคีรี ฉวาง และอำเภอพิปูน ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ฯลฯ ในบางท้องถิ่นมีชื่อเรียกต่างกันไปอีกเช่น ที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เรียกว่า "หมากเมียง" เป็นต้น

หมากกลาง มีขนาดของลำต้น ผล โตกว่าหมากธรรมดา ใบหรือทางของต้นหมากกลางก็มี ความหนาแน่นกว่าในของต้นหมากธรรมดาอย่างสังเกตเห็นได้ชัด โดยเฉพาะผลสุกของหมากกลางจะมีสีสันผิวกับผลสุกของหมากธรรมดามาก ทั้งนี้เพราะผลสุกของหมากธรรมดาจะมีสีเหลือง อย่างที่เรียกกันว่า "สีหมากสุก" ส่วนผลสุกของหมากกลางจะมีสีแดงจัดและจะมีสีแดงก่ำเมื่อผลแก่จัด ขึ้น เนื้อของหมากกลางรับประทานได้เช่นเดียวกับหมากทั่วไป แต่จะมีรสฝาดกว่าหมากชนิดอื่น

หมากกลาง เป็นพืชผลที่กำลังจะสูญพันธุ์ไปอีกชนิดหนึ่ง เนื่องจากคนในท้องถิ่นไม่นิยม ปลูกไว้ในสวนหรือในบริเวณบ้าน เพราะเชื่อกันว่าเป็นไม้ที่ไม่มีความเป็นมงคล โดยตั้งข้อรังเกียจ คำ "กลาง" ว่าเป็นชื่อที่ไม่ดีหรือเป็นคำที่มีความหมายที่เป็นไปในทางร้าย ๆ พันธุ์ไม้ในภาคใต้ที่ ถูกทำลายหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่บำรุงพันธุ์เพราะความเชื่อเช่นนี้ก็มีอยู่อีกชนิดหนึ่ง คือ "สละ" ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าอิทธิพลของความเชื่อนั้นมีส่วนสำคัญในอันที่จะเสริมสร้างหรือทำลายได้มาก เช่นกัน ใคร ๆ ที่ว่าเชื่อนั้นไม่สำคัญเสียเลยก็ไม่ใช่ว่าความจริงเสียแล้ว ด้วยเหตุดังกล่าวหมากกลาง จึงจะไม่ค่อยพบเห็นในท้องถิ่นภาคใต้ในปัจจุบันมากนัก และบางทีคนในท้องถิ่นภาคใต้เองบางคน ก็ยังไม่รู้จักหมากกลางเสียด้วยซ้ำไปก็มี

หมากกลาง ในปัจจุบันจะมีอยู่ตามบริเวณวัดบางแห่งหรือตามบ้านที่ไม่เชื่อถือในเรื่องของ โชคลางเท่านั้น

นอกจากนั้นหมากลางยังเป็นพืชผลที่มีชื่อปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่ว่า "เบื่องดินนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีตลาดปสาน มีพระอจนะ มีปราสาท มีป่าหมากพร้าว ป่าหมากลาง มีไผ่มีนา..." และข้อความที่ว่า "เบื่องหัวนอนเมืองสุโขทัย นี้ มีกฏพิหารปุครูอยู่ มีสรีดภงส มีป่าพร้าว ป่าลาง มีปาม่วง ป่าขาม..." ฯลฯ และเมื่อพิจารณาถึงความเบื้องต้นของศิลาจารึกหลักนี้ตั้งเนื้อความที่ว่า "พ่อขุนรามคำแหง กระทำไอยทานแก่มหาเถรสังฆราช ปราชญ์ เรียบจบปฎักไตร หลวกกว่าปุครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่ศรีธรรมราชา..." จึงเห็นได้ชัดเจนว่าในเมืองสุโขทัยสมัยนั้นได้มีคนทางภาคใต้ โดยเฉพาะชาวนครศรีธรรมราชได้ขึ้นไปอยู่บ้างแล้ว อันนิสัยของคนต่างถิ่นที่ต้องไปอยู่ในดินแดนไกลก็มักจะนำเอาพืชผลที่มีอยู่ในท้องถิ่นเดิมของตนไปแพร่พันธุ์ไว้ในดินแดนใหม่ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนของตนก็น่าจะเป็นได้ เรื่องของ "หมากลาง" ในศิลาจารึกหลักนี้ ปัจจุบันยังเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่ในหมู่นักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี ที่ยังหาข้อยุติไม่ได้

ด้วยความปรารถนาดี

จาก

ร้านนพวรรณ ร้านพสุมนต์

90/16-17 เยื้อง มศว. สงขลา

จำหน่าย — สมุด, เครื่องเขียน, เครื่องอุปโภค, บริโภคต่างๆ

บริการ — หนังสือพิมพ์, วารสาร, เข้าเล่ม, ทำปก

รายงานและหนังสือต่างๆ